

MONSIEUR VENUS

av Malin Axelsson, fritt efter Rachilde

F.
FOLKTEATERN
GÖTEBORG

Med stöd från
VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

Guide de conversation - parlör

Ateljé - konstnärsverkstad
Champagne - mousserande vin från region i norra Frankrike
En garde - ung, var beredd
Ennui - leda, uttråkning, tristess
Grand Prix - välgörenhetsbal i Paris
Hôtel - ett residentsliknande bostadshus
Louvren - Paris stora konstmuseum
Poupée - docka
Rêve - dröm
Salpêtrière - beryktat mentalsjukhus i Paris
Venus* - planet, kärleksgudinna, kvinnosymbol
Vésinet - ort i utkanterna av Paris

*På 1700-talet skapades flera anatomiska modeller i vax, föreställande öppnade kvinnokroppar. Modellerna låg ofta i passivt sexualiserade poser. Ett slags konstverk, skapade för vetenskapliga ändamål. Dessa dockor kallades för "anatomical Venus".

Ossian Ward

Nino Haber, Delmis Rustem Bustos, Roberto Riggo och Lukas Feurst

Rachilde – dekadenternas drottning

Någon gång mellan 1878 och 1881 kom den unga Marguerite Eyemery (1860-1953) till Paris. Den franska huvudstaden var vid den här tiden Europas kulturella nav: en kreativ och stimulerande miljö. Redan som sextonåring hade hon börjat skriva i den lokala tidningen i hembygdens Périgueux under pseudonymen Rachilde. Nu gick hon som ensam ung kvinna till litterära salonger och caféernas bohemkretsar. Ibland klädd i manskkläder, ibland överdrivet feminint – nästan som en docka. Där kom hon i kontakt med tongivande företrädare för dekadensen. Denna litterära riktning i brytpunkten mellan romantik och modernism kan betraktas som en reaktion mot den realism och naturalism som varit förhärskande. Det var också ett underkännande av den framstegstro, materialism och positivism som florerade i samtiden. Dekadenterna drog parallellen till romarrikets sista dagar, en tid av överflöd och förfall. Det enda som återstod var att hänge sig åt en sista spasmodisk rysning av vållust. Söka sig ut ur världen och för en kort stund bota sin avgrundsdjupa leda i konstens, drogernas eller den fysiska njutningens artificiella paradis.

Rachilde antog dekadensens alla attribut och inkorporerade dem i sitt skrivande – men också i sin biografi. Det låg i linje med tidens litteratursyn där förståelsen av verket skedde mot bakgrund av författarens liv. Hennes barndom hade visserligen varit allt annat än konventionell. Godset var som hämtat ur en gotisk skräcknovell av Poe och hennes far generalen hade egentligen önskat sig en son, så dottern fick en pojkes uppfostran med lektioner i ridning och jakt. Men hon broderade ut myten vidare och underströk familjelegenden som berättade att hennes morfars far övergivit sin kallelse som präst för att gifta sig: vilket medfört att hans ättlingar riskerade att födas som varulvar. En annan historia är den bakom pseudonymen som hon tagit efter en seans där hon fått kontakt med en sedan länge avliden svensk adelsman vid namn Rachilde. Den persona hon ciserade åt sig var outsiders. Hennes manliga författarvänner visste inte hur de skulle förhålla sig till henne – med åtrå, beundran eller ömkan? Som kvinna betraktades hon som mer av en naturvarelse, vilket hon också gjorde till sin identitet och knöt den till den förmodade lykantropin – livet igenom förblev hon för övrigt en stor djurvän. Hon valde att vara ett monster, det vill säga: en skrivande kvinna.

Även när det kommer till hennes stora genombrott, romanen *Monsieur Venus* (1884), kryddas dess tillkomsthistoria av

en mängd mer eller mindre trovärdiga anekdoter. På ett ställe skriver hon att hon blev så uppeggad av författaren Catulle Mendès att den obesvarade förälskelsen ledde till en förflamning av benen under vilken hon skrev *Monsieur Venus* på två febriga veckor. Eller så skrev hon den som ung oskuld hemma i Périgueux. Eller på två veckor inspirerad av dekadensens portalverk *Mot strömmen* (1884) av J.-K. Huysmans. Eller var det ett helt igenom kommersiellt uppsåt? Eftersom det redan hade skrivits om lesbisk kärlek, masturbation och sodomi behövdes en ny synd för att göra skandal: en kvinna som älskar män som en man. Det blev mycket riktigt en skandalsuccé, första utgåvan blev dömd som pornografi och hela upplagan beslagtogs.

Idag är Rachildes författargärning förvånansvärt bortglömd. En förklaring torde vara hennes enorma produktivitet – kvalitén är minst sagt ojämn. Men med verk som *Monsieur Venus*, *La Marquise de Sade* (1888), *L'Animale* (1893) och *La Jongleuse* (1900) borde hon ändå vara ett givet namn i en feministisk omläsning av litteraturhistorien. Kanske är hennes sadistiska hjältinnor inte särskilt uppbyggliga förebilder. Rachilde gjorde sig dessutom själv otjänsten att skriva en pamflett med titeln *Varför jag inte är feminist* (1928) där hon dömer ut den som kälkborgerlig och pråktig. Hennes sympati låg alltid med dem som ställer sig utanför samhället, med bohemerna och freaksen. Självt gifte hon sig med tidningsmannen Alfred Vallette men fortsatte att åtnjuta stor frihet såväl privat som i yrkeslivet. Hon var alltid generös mot sina kollegor och använde sitt stora inflytande som del av redaktionen för dekadenternas centrala tidskrift *Mercure de France* (grundad av Vallette) för att ge utrymme åt nya, spännande röster – av båda kön – och var den som ”upptäckte” såväl Colette som Alfred Jarry.

Tiden är förhoppningsvis mogen för att återupptäcka inte bara författarskapet som fortsätter att utmana våra föreställningar om kön och klass, om naturens kraft och skapandets villkor – utan också för att inspireras av en författarinna som levt i enlighet med dekadensens idéer och gjort sig till suverän över själva verkligheten och vars liv också är en produkt av hennes fantasi.

Hillevi Norburg, förläggare på Alastor Press och översättare av romanen *Monsieur Venus*

MONSIEUR VENUS

Regissör
Scenograf och kostymdesigner
Ljusdesigner
Kompositör
Koreograf
Mask- och perukdesigner
Dramaturg

Medverkande
Martin Durand

Baron de Raittolbe
Marie Silvert
Jacques Silvert
Ermengarde de Vénérande
Raoule de Vénérande
Livemusiker
Understudy och sufflör

Producent
Röstpedagog

Inspicient
Scenmästare
Konstruktör
Belysningsmästare

Scentekniker
Ljudtekniker

Kostymtekniker
Kostymmästare

Rekvisitör
Masker dockor
Masker skådespelare
Maskör
Snickare
Dekormålare
Smed
Teknisk chef
Teknisk samordnare
Kommunikationschef
Kommunikatörer

Försäljningssamordnare

Publikstrateg
Fotograf
Konstnärlig ledare
VD och ansvarig utgivare
Sångtexter av

Tack till Paula Almeida, Veronica Berg, Hillevi Norburg, Mathilda Adolfsson Näslund, Moa Viltok, Magnus Lindman samt mask- och perukavdelningarna på Göteborgs Stadsteater och Göteborgs Operan.

Monsieur Venus skulle haft premiär i december 2020, men tvingades att ställas in på grund av coronapandemin. Fyra år senare kan vi äntligen genomföra denna sinnliga föreställning, utan stora avstånd till varandra på scenen eller till publiken i salongen.

Ensemblen och rollfördelningen är delvis förändrad sedan dess: Rebecca Riggo ersätter Fanny Risberg som *Raoule de Vénérande*, Nina Haber ersätter Rebecca Riggo som *Marie Silvert*, Lukas Feurst ersätter Krister Kern som *Baron de Raittolbe*, Sanna Hultman ersätter Sara Wikström som *Ermengarde de Vénérande* och musikern Ossian Ward ersätter Magnus Boqvist.

URPREMIÄR 7 september 2024
Stora scenen, Folkteatern

Grand Prix är Paris största och mest prestigefulla vålgörenhetsbal. Vi frågade några av gästerna:

Vad hoppas du på inför Grand Prix?

Att jag ska få en jävla inbjudan nån gång! Fuck you all, fucking dreamers!

Marie Silvert, entreprenör

Nina Haber

Grand Prix tråkar ut mig så. Jag vill ut ur den här världen.

Raoule de Vénérande, konstnär

Vad är en bal egentligen? Jag har aldrig varit på en. Eller? Har jag det?

Jacques Silvert, konstnär

Dejmis Rustom Bustos och Rebecca Riggo

Teater! Jag hoppas det blir teater! Jag älskar teater! Det är min favorit!

Baron de Raittolbe, före detta officer

Lukas Feurst

Grand Prix är inte viktigt för mig men mina föreställningar har ju blivit lite i opet i år så de har tjatat på att jag ska komma så jag har ändå lovat att gå dit en sväng.

Martin Durand, regissör

Champagne! Ostron! Tryffel! Choklad! Och att ni alla ska öppna upp era plånböcker för Paris allra mest fattiga, stackars, små smutsiga personer.

Ermengarde de Vénérande, arrangör av Grand Prix

Marie Johansson-Josephsson

Sanna Hultman